

Закон о устројству војске, 1919.

Садржај

Општа опредељења

Први део

- О обавези служења у кадровима; обавезама задруга и власти
- О чиновима, о производству, о звањима, о постављању на звања у војсци и о васпитању подофицира
- О чину и разним стањима чинова официра и подофицира
- О осигурању подофицира
- О плати и другим припадностима
- О струкама

Ђенералштабна струка

Административна

Судска

Санитетска

Техничка

Свештеничка

Саобраћајна

Војне музике

О занацијама у војсци

Други део

О упису у резерву првога позива и о упису обвезника
другог и трећег позива народне војске

Наоружање, одело и опрема обвезника народне војске

Снабдевање народне војске стоком и комором са опремом:
служба и давање стоке и коморе у натури

Плаћање приреза, ослобођавање од приреза, употреба и
руковање овим

Попис и упис стоке и коморе и држање смотре

О нарочитим војним потребама

О старешинама

О вежбању у опште и о служби позива

О сазиву позива на вежбање и службу

Завршно наређење

354(497.11)(0945)

Војна школа
АКОН

О

УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ

МИНИСТАРСТВО
ВОЈНОГ И МОРНАРИЦЕ

Ђ. Д. Д.

БЕОГРАД

Прештампано у штампарији Министарства Војног и Морнарице

1919.

*Проглашено у царском владу краљевину
Крљевина уредбом од 19. 8. 1919, Служб. Нов.
бр. 91/19.*

ЗАКОН

Уведено у нови инвентар бр. ~~2079/11~~
1 јануара 1942 год.
Београд.

О

УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ

БЕОГРАД

Прештампано у штампарији Министарства Војног и Морнарице

1919.

Шв. д.
35753

1270
120

7150

120
100

1250

160

САДРЖАЈ
ЗАКОНА О УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ

	СТРАНА
Општа опредељења	1
Први део:	
О обвези служења у кадровима; обвезама задруга и власти	6
О чиновима, о производству, о звањима, о постављању на звања у војсци и о васпитању подофицира	15
О чину и разним стањима чинова официра и подофицира	19
О осигурању подофицира	25
О плати и другим припадностима	28
О струкама:	
Бенералштабна струка	35
Административна	36
Судска	41
Санитетска	42
Техничка	47
Свештеничка	48
Саобраћајна	48
Војне музике	48
О занацијама у војсци	51
Други део:	
О упису у резерву првога позива и о упису обвезника другог и трећег позива народне војске	51
Наоружање, одело и опрема обвезника народне војске	52
Снабдевање народне војске стоком и комором са опремом:	
Служба и давање стоке и коморе у натури	53
Плаћање приреза, ослобођавање од приреза употреба и руковање овим	57
Попис и упис стоке и коморе и држање смотре	61
О нарочитим војним потребама	64
О старешинама	65
О вежбању у опште и о служби позива	70
О сазиву позива на вежбање и службу	72
Завршно наређење	75

МИ
ПЕТАР I

по милости Божијој и вољи народној

Краљ Србије

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина решила, и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН
О
УСТРОЈСТВУ ВОЈСКЕ
ОПШТА ОПРЕДЕЉЕЊА

Члан 1.

Војска је одбрана отаџбине и потпора законитости.

Краљ, као поглавар државе, у исто је време и врховни заповедник све државне оружане силе.

Као свом врховном заповеднику и представнику државе и отаџбине, сви војници, при ступању своме у војску, полажу свечану војничку заклетву на верност Краљу и Отаџбини.

Та војничка заклетва гласи:

»Ја (име и презиме) заклињем се Богом све-могућим, да ћу Врховном заповеднику све земаљске оружане силе Краљу Србије **Петру I-ом** свагда и у свима приликама бити веран, свом душом одан и послушан; да ћу заповести свију претпостављених ми старешина слушати и верно извршивати; да ћу Краља и Отаџбину јуначки бранити и војничку заставу нигда нећу изневерити.

Тако ми Бог помогао.«

Закон о устројству војске

Једном положена заклетва важи кроза све позиве; али ново произведени официри подносе још и писмену заклетву.

Члан 2.

Обавеза служења у војсци.

Сваки српски грађанин дужан је и има право да служи лично у војсци од навршене 21. па до навршених 45 година у народној војсци, и од навршених 18 до навршене 21. и од навршених 45 до навршених 50 година у последњој одбрани.

Лично су обвезни служити сви који су физички и иначе способни за службу у војсци; замене овима не може бити. Имовна обавеза пада на оне, који нису од природе способни за личну службу, или су се намерно онеспособили.

Ко не буде способан за личну обавезу плаћа војницу у 30% процената од целокупног годишњег непосредног пореза за све време обвезе у народној војсци, а намерно осакаћени и онеспособљени плаћају два пута толико.

Војница се купи уз порез по списковима окружних команда, и новац шаље истим командама за војно министарство.

Родитељи и старатељи задруга одговорни су за плаћање војнице за неодељене задругаре.

Који у војној служби ненамерно осакате и они, којима закон о потпори војних инвалида даје право на инвалидску помоћ, ослобођавају се од плаћања војнице без обзира на њихово имовно и задружно стање.

Члан 3.

Подела војске.

Српска војска дели се на народну војску и последњу одбрану.

Народна се војска дели на три позива: први, други и трећи позив.

Први позив састоји се из свога кадра и његових резервиста. Кадар се држи под заставом и по касарнама као школа, а његове резервисте по ислужењу у кадру живе код својих кућа и долазе на вежбање, или о мобилизацији, у оне јединице, којима по формацији припадају. Обавеза је служења у овоме позиву од навршене 21. до навршене 31. године.

Други позив састоји се: из ислуженика првога позива, који долазе на вежбање, или о мобилизацији, у оне јединице, којима по формацији припадају. Обавеза је служења у овоме позиву од навршене 31. до навршених 38 година.

Трећи позив састоји се из обвезника, који су изслужили у другом позиву. Обвеза је служења у овоме позиву од навршених 38 до навршених 45 година.

Обвезе служења рачунаће се увек до истека дотичне календарске године.

Но и они, који нису кроз ранији позив прошли, долазе у позиве одговарајуће годинама старости.

Последња одбрана састоји се из пописаних обвезника од навршених 18 до навршене 21. и од навршених 45 па до навршених 50 година.

Но и старији од 50 година могу се по неопходној потреби у мобилном и ратном стању употребити, у месту сталнога становања на магацинске, станичне и њима подобне војне службе, само ако су за њих способни, а њихово занимање и задружно стање не би томе одсудно сметало.

Члан 4.

У војсци у опште постоје:

I Главни родови оружја:

1. Пешадија,
2. Коњица,
3. Артилерија,
4. Инжињерија.

II Помоћни родови оружја:

1. Болничари,
2. Возарија,
3. Административна одељења,
4. Жандармерија.

III Струке:

1. Генералштабна,
2. Војно административна,
3. Судска,
4. Санитетска,
5. Техничка,
6. Свештеничка,
7. Саобраћајна.

Бројно стање свију родова оружја и струка као и сва њихова материјална спрема, утврђује се Краљевом уредбом о формацији војске и о њеној спремни.

Члан 5.

О стањима војске

Према приликама, војска може бити у једном од ова три стања:

- Редовно стање,
Мобилно стање, и
Ратно стање.

Војска је свагда у редовном стању, кад није нарочито Краљевим указом постављена у мобилно или ратно стање.

Ко у првом позиву није потпуно одслужио било лично или војником, не може ни у редовном стању иступити из српског држављанства.

Мобилно и ратно стање проглашава Краљ указом на предлог министра војнога, а по са слушању министарског савета. Из ових стања такође се указом војска враћа у редовно стање.

У мобилном и ратном стању, као и за време спреме за то, нико не може иступити из целе војске, нити из држављанства, па макар и имао само имовне обавезе.

Члан 6.

Краљ је Врховни заповедник све земаљске силе, и он на предлог војног министра указом прописује формацију свију великих јединица и одељења, њихову поделу на потчињене јединице, унутрашњу организацију, састав и бројну јачину као и придавање специјалних родова оружја и струка; прописује организацију штабова, делокруг специјалних органа, свију трупа као и њихово наоружање, одело, опрему, односе командовања и службене односе, као и све уредбе и правила за њихову специјалну службу, обуку и дисциплину, а тако исто и употребу војске у миру и рату.

То исто вреди и за организацију надлештава, завода, установа, школа научних, техничких, санитетских и административних сталних или привремених и т. д. које се покажу потребне.

Члан 7.

Министар војни врши послове предвиђене законима и администрује војском. Он као одговорни министар прописује и сва правила административне природе.

П Р В И Д Е О

ОДЕЉАК ПРВИ

О обвези служења у кадровима; обвезама задруга и власти

Члан 8.

Служба у војсци почиње са службом у кадровима, а рачуна се од дана кад војник ступи у своју команду.

Служба у кадру првога позива траје две године код коњице и артилерије, а у осталим родовима оружја и струкама једну и по годину. На овај рок упућиваће се и они младићи рекрутовани за коњицу, који код своје куће држе увек прописног коња и имају направљену шталу за коње по пропису министарства војног.

Ово су пуни рокови службе.

Но и поред њих, а према члану 2. постоје и скраћени рокови, и то:

а) На четрнаест месеци:

1. За оне ђаке, који после 12 месеци не положе испит за чин резервног официра.

2. За оне рекруте у пешадији, који у току службе постану врло добро писмени, врло добро извежбани у гађању, и покажу врло добро разумевање наставе и воље за вршење службе, може се скратити рок службе на 14 месеци.

б) На дванајест месеци:

1. За ђаке и свршене ђаке: универзитета, велике школе, гимназије, реалке, богословије, учитељске школе, трговачке академије, више трговачке школе, београдске трговачке омла-

дине, државне пољопривредне и занатлијске школе и њима равног ранга школа на страни.*)

Свршени ђаци медецинари такође служе у кадру 12 месеци, у болничким четама и дужни су да положе по одслужењу прописан испит за чин резервног санитетског поручника.

Овим се скраћеним роком могу користити и они ђаци, који по свршеном школовању нису одмах рекрутовани или су рекрутовани, али нису могли ступити у војску за то, што су били спречени болешћу или привременом неспособношћу.

Сви ови могу и раније ступити у кадар на одслужење свога рока, само ако су напунили најмање 18 година, и буду способни за војску.

Редовним ђацима, пак, велике школе, универзитета и других разних школа на страни, као и ђацима учитељских школа и богословија у земљи, које би рекрутовање затекло за време школовања, министар војни може одложити ступање у кадар до свршетка тих школа. Али ово одлагање не може бити даље од навршене 25-те године живота, сем нарочитих случајева, које може одложити министар војни.

Сви ђаци поменутих школа, користеће се овом повластицом само тако, ако за време службе у кадру положе испит за чин резервног официра, када ће се отпустити, па у идућој години позвати на вежбу од два месеца за време четне школе, а пре производа у дотични чин.

2. У задругама, где има више обвезника, најстарији ће служити скраћени рок, следећа

[*) По наређењу ФЂБр. 11058. од 15. XI. 1913. г. (Сл. Војни Лист стр. 657) да се на ђачки рок рекрутују само они свршени ђаци гимназије и реалке, који су ове потпуно свршили, а не и они који су поједине разреде свршили па школу напустили и одали се другом послу.]

два пуни рок, и т. д. на исти начин наизменце. Ова два одслужена задругара на пуном року утицаће на скраћени рок следећем задругару и ако који од њих по одслужењу пуног рока умре у задрузи. Тако исто онима којима је задругар служећи у кадру умро или у рату погинуо, у току последњих пет година.

Баца се не рачунају у задругаре.

Првенци ће служити дванајест месеци само онда, ако у кући не буде младића од пуних 17 година, иначе ће се упућивати на пун рок службе.

Под првенцем се разуме најстарији син једне породице без обзира да ли је он по рођењу први или не.

У задругаре који служе, или су одслужили, неће се рачунати питомци војне академије, подофицирских школа и добровољци који служе за унапређење односно на новом року.

3. За самохране или самце, којима је изумрло све задружно сродство, а који су наследили какво земљорадничко имање и какву радњу, које морају сами обрађивати или раде, па било да су још под надзором стараоца или не; а плаћају преко 15*) динара годишње непосредне порезе.

в) Од служења у кадру ослобођавају се:

1. Једини храниоци неспособних задругара, који имају какво земљорадничко имање или радњу, а плаћају годишњу непосредну порезу мању од 20 динара, не рачунајући у ову личну порезу. У неспособне задругаре рачунају се физички неспособни у опште, као и старци који су навршили 60 година старости.

[*) Са ФАБр. 3047. од 1902. год. и ФАБр. 492. од 14. I. 1909. год. објашњено је, да и овде треба рачунати порезу преко 20 динара, те да одговара суми означеној у тачци 1. и 2. под в. овога члана.]

2. Самохрани или самци који су наследили какво земљорадничко имање или радњу, које морају сами обрађивати или водити, а стања су као и они под 1.

3. Једини храниоци задружне нејачи, мушкараца испод 18 година живота и женскиња у опште.

Све што је предњим тачкама поменуто, вреди у случају, када такво задружно стање није постало услед деобе за краће време од пет година пре рекрутовања, а то се има потврдити законским доказима.

Код којих се рекрута изложених под а., б. и в., промене околности за време службе у кадру или иначе скраћиваће се рокови службе кад настану законски узроци, а тако исто одслужиће потпуни или дотични рок службе, кад престану узроци, који су условљавали олакшицу.

Као једини хранилац не рачуна се онај који се с тога оженио да постане хранитељ своје жене и деце; он се упућује на рок одређен према његовом имању или радњи.

Једини храниоци уписују се одмах у категорију обвезника позива, према потреби.

г. На службу у кадар могу се примати и добровољци од навршене 18-те године живота, али само на пуни рок службе, без обзира на њихово задружно и имовно стање, а упућују се у кадар када и остали рекрути и могу остати на поновном пуном року као редови.

д. Привремено неспособни прегледају се сваке године у време рекрутовања, па кад се успособе упутиће се у кадар, а до тога времена плаћају војницу по одредбама овог закона. Ко не буде способан ни у 24-ој г., осло-

бођава се службе у кадру и првом позиву, но прегледаће се у 31. години, па ако је способан уписаће се у други позив, иначе ослободиће се као стално неспособан и продужиће плаћање војнице.

Ѓ. Стално неспособни ослобођавају се од личне службе по одредбама нарочитог прописа.

Члан 9.

Где би се стекло, да се два рођена брата једновремено рекрутују, или служе у кадру, они ће се позивати поредом, и то други кад први одслужи свој рок, ако задруга то жели.

Ово вреди и за два задругара, чијим би одласком у кадар задруга остала без храниоца.

Код задруга, где има мушких и женских више од 25 душа, не могу се једновремено рекрутовати више од двојице. Остали задругари, који би се у исто време рекрутовали, уписаће се према потреби у дотичан позив народне војске.

Од три и више способних задругара обвезника, који би према годинама припадали првом или другом позиву народне војске, може се један превести у други, односно трећи позив народне војске.

[Објашњење чл. 8: 1) Рекрутима, који су рекрутовани под околностима предвиђеним у тач. а) и б) чл. 8., може се променити (скратити или повисити) рок службе у кадру, кад наступе узроци за то, у времену докле дотични рекрут не буде одслужио у кадру свој првобитно одређени му рок.

2) Рекрути пак, који су рекрутовани под околностима предвиђеним у тач. в) чл. 8., подлегаће рекрутовању, односно одређивању рока службе до 24 године старости закључно, слично рекрутима, оглашеним за привремено неспособне. О њима ће се, као и о привремено неспособним, водити нарочити рачун по списковима и по навршетку 24-те године старости, они ће се распоређивати у категорије обвезника позива према потреби, ако буду сасвим ослобођени службе у кадру. (ФББр. 1124 од 18-III-1908. год. Служб. Војни Лист стр. 163.)]

Члан 10.

Ако је рекрут спречен судском осудом да одслужи одређени му рок у кадру у своје време, дужан је ову обвезу испунити после издржане или опроштене казне, а у годинама за први и други позив народне војске. До тога времена његова задруга плаћа војницу почев од дана када је требао у кадар ступити.

Они који су судском пресудом изгубили грађанску част, употребљују се на нарочите радове, које им министар војни пропише.

За оне војнике, који се због владања уклоне из трупе, као и за оне, који се сами намерно осакате и т. д., образује се нарочита дисциплинска команда, употребу и службу које прописује министар војни.

Члан 11.

Ко у своје време избегне службу у кадру, служиће три године кад год се ухвати до навршене 31 године живота, без обзира на задружно стање а после у позивима онолико колко су и остали провели. Од 21-ве године, па док не ступи на службу, плаћаће задруга обвезника поред војнице и личну порезу.

Који се за другога подмеће и уђе у кадар под туђим именом, служи као добровољац пуни рок, ако дотле није већ служио, и ако му припада скраћени рок; а ако би му и иначе припадао пуни рок, онда се по одслужењу тога, или ако је овај раније одслужио, позива на повећану службу од још једне године. Са оним пак, за кога се подметнуо, поступа се по првом ставу овога члана.

Но онај, који је другог подметнуо, или се сам подметнуо, а буде неспособан казниће се по одредбама војно казног закона.

Они, који се не ухвате закључно до 31 године живота, те не одслуже накнадно прописано време, а обвезни су били то да учине, не могу никад добити државну службу, нити могу постати: општински часници, војни лиферанти, нити икада могу добити какву старешинску или административну дужност у опште.

Исто тако никакав српски грађанин не може добити државну службу, нити постати свештеник ни калуђер, ако није одслужио у кадру било потпун или скраћен рок, а дужан је био да одслужи и способан је за службу. Но привремено неспособни могу добити државну службу с тим да су дужни дати оставку и одслужити свој рок ако би се до краја 24 год. успособили; иначе губе службу и право на њу.

Члан 12.

Старешину задруге, који је свога члана задруге прикривао и није га пријавио рекрутної комисији у своје време, или ако је рекрутован, а није га на позив војне власти упутио у кадар у своје време казниће га дотична дивизијска команда новчано од 100 до 300 динара у корист касе војног министарства или, ако неће или не може да плати, онда затвором до 30 дана, и ова се казна одмах извршује.

Овако ће се казнити и председник општине или кмет дотичног села у коме је такав рекрут пробавио најмање 30 дана неопажен од њих и непријављен војној власти.

Кад војник побегне из команде својој кући, старешина задруге дужан је пријавити га одмах своме сеоском кмету, овај председнику општине, који је дужан одмах спровести га надлежним путем његовој команди. Ако старешина за-

друге не учини то у року од 24 сахата, од кад је војник бегунац дошао у кућу, или сеоски кмет и председник општине не би бегунца спровели његовој команди одмах чим старешина задруге јави, казниће се сви од стране дотичне дивизијске команде новчано од 50 — 300 динара у корист касе војног министарства, односно затвором од 10—30 дана, и ова се казна одмах извршује.

Но ако старешина задруге не јави сеоском кмету и председнику општине о бегунцу у горе одређеном року или никако, а они добију званично саопштење о њему или иначе сазнаду, дужни су да га пронађу, ухвате и спроведу његовој команди у року најдаље за 10 дана од дана саопштења или од кад су за њега сазнали. Ако то не ураде, казниће се по одредби првог става.

Овако ће се казнити и сваки други сеоски кмет и председник општине у коју је какав војни бегунац добегао и бавио се до 30 дана, а они су о њему дознали, или им је саопштено; а тако исто и сваки други који бегунца прикрива и држи без војничке исправе у служби.

Противу ове казне може се жалити у року од три дана министру војном, чије је решење извршно.

Члан 13.

1. Подофицири и војници докле служе у кадру, не плаћају лични порез.
2. Колико који род оружја служи више у кадру, у толико мање служи у дотичноме позиву, сем оних на продужној служби због казне.
3. Кад војник одслужи било потпун или скраћен рок преводи се у ислуженике дотичнога позива.

4. Подофицири могу остати да служе и даље, ако имају и испуне прописане услове у овоме закону, но у томе случају дужни су, да одслуже најмање две године дана.*)

5. У мобилном и ратном стању, као и у спреми за то, остају сви на служби, а не преводе се по годинама из позива у позив.

6. Тако исто може војни министар у редовном стању, кад нађе за нужно и корисно, у интересу штедње, да отпушта привремено кућама извесан број војника и пре одслужења прописаног рока, но они остају и даље војници кадра, док им не истекне рок службе у њему.

7. Војницима се не рачуна у службу време проведено у затвору услед судске осуде и у бегству.

Члан 14.

Правило о рекрутовању за службу у кадру прописане министар војни на основу овога закона.

Члан 15.

Трошкови око упућивања рекрута на службу у војску из места у коме је рекрут живео, до места пуковске окружне команде, падају на терет њихове општине; а од места пуковске окружне команде или дотичне трупе падају на терет државни, како при упућивању, тако и приликом отпуштања кућама и кад се као привремено или стално неспособни отпуштају из кадра пре одслужења рока.

[*) Сбјашњење: Тачка 4. чл. 13. има се потпуно применити и на дејствителне војне музиканте (ФА.Бр. 8650. од 20. XI. 1901. године.)]

ОДЕЉАК ДРУГИ

О чиновима, о производству, о звањима, о постављању на звања у војсци и о васпитању подофицира

Члан 16.

Војни чиновници по поступности су:

1. Каплар,	}	подофицири,
2. Поднаредник,		
3. Наредник,		
4. Потпоручник,	}	нижи официри,
5. Поручник,		
6. Капетан II кл.,		
7. Капетан I кл.,		
8. Мајор,	}	виши официри,
9. Потпуковник,		
10. Пуковник,		
11. Ђенерал,		
12. Војвода,	}	Ђенералитет.

Капларске и подофицирске чиновне имају све постојеће трупе свију родова оружја и струка.

По родовима оружја и струкама нижих и виших официра има: Ђенералштабних, пешадијских, коњичких, артилеријских, инжињерских, техничких, санитетских, судских и жандармеријских.

Чиновници Ђенералитета општи су за све родове оружја.

Члан 17.

За унапређење у чиновне општи су услови: довољна јачина и чврстина војничког карактера, ваљаност у вршењу службе, општа и стручна способност и добро владање и понашање. А сем тога посебни су услови:

1. За каплара да је одслужио 6 месеци као редов;

2. За поднаредника да је добро свршио подофицерску или пуковску школу и да је одслужио једну годину дана као каплар;

3. За наредника да је одслужио најмање 2 године као поднаредник и положио прописан испит.

Од прописаних рокова за подофицерске чинове изузимају се питомци војних школа, који ове чинове добијају, према устројству дотичних школа, и они војници који су рекрутовани као ђаци, који ове чинове добијају поступно по потреби, и кад испит за одговарајући чин положе.

И значари добијају подофицерске чинове по наведеним одредбама за подофицере, а пошто положе стручни испит.

4. За потпоручника да је свршио подофицерску школу са најмање врло добрим успехом, или, целу гимназију, или коју стручну школу; да је положио прописан испит; да је одслужио најмање 2 године у чину наредника; и да строг избор изврше официри у пуку.*)

Од овога се изузимљу питомци ниже школе војне академије, за које вреде услови прописани у закону о устројству војне академије.

5. За поручника да је служио 3 године као потпоручник.

6. За капетана II класе да је одслужио најмање 3 године као поручник, да је положио прописни испит и да има услова за командовање основном јединицом дотичнога рода оружја.

(*) А у надлештвима официри тога надлештва кад наредник у њему служи више од 6 месеци. ФББр. 907 од 1901. године.]

Од овог испита ослобођавају се они, који су свршили са одличним или врло добрим успехом вишу школу војне Академије или равну школу на страни.

Санитетски и судски поручници не полагају испит.

7. За капетана I класе да је одслужио најмање 2 године као капетан II класе и да је две године узастопце имао оцене да по спреми заслужује унапређење.

8. За мајора да је одслужио у чину капетанском најмање 5 година, да има препоручљиве оцене за последње две године и да је положио прописани испит.

9. За потпуковника, да је одслужио најмање 5 година у мајорском чину, и да за последње две године има препоручљиве оцене.

10. За пуковника, да је одслужио у чину потпуковника најмање 5 година, да је свршио нижи курс наше војне академије или равну школу на страни, да има спреме и особине за више командовање и да има за последње две године препоручљиве оцене.

За техничке, судске и санитетске официре, у место спреме и особине за више командовање, тражи се, да су се својом стручном спремом толико истакли, да могу бити употребљени на челу својих струка.

11. За ђенерала да је одслужио у чину пуковника најмање 5 година, да је свршио коју од виших војних школа, односно бившу артиљериску школу и да има спреме и особине за највише команде.

12. Чин војводе добија се само у рату и њега може добити само онај ђенерал, који се буде одликовао нарочитим успешним радом.

У године службе рачунају се само оне стварно прослужене у дејствителној служби. Програме за све испите прописује Краљ уредбом на предлог Министра војног, а овај прописује правила за испитивање.

Члан 18.

Чланови Краљевског дома могу ступити у војску по нахођењу Краљевом.

Унапређење Престолонаследника бива по нахођењу Краљевом, а осталих чланова по чл. 17. овог закона до закључно чина капетана I класе, а за остале чиновне по нахођењу Краљевом.

Члан 19.

Унапређење официра бива засебно по родовима оружја и струкама а по потреби. Стога се у министарству војном воде две ранглисте општа и стручна.

За време рата подофицири и официри који се буду нарочито одликовали, могу добити већи чин без обзира на рокове и испите.

Срби који су служили у иностраној војсци као официри, могу бити примљени у нашу војску с истим чином, који су имали у иностраној војсци по саслушању Министарског Савета.

Официр у покоју или у оставци може бити враћен у дејствителну службу са чином у коме је иступио, и тада му се одбија од ранга онолико време, колико је провео у покоју или у оставци.

Кад се официр из резерве враћа у дејствителну службу, вратиће се са старим рангом; но ако је имао у резерви већи чин него у дејствителној служби, онда ће му ранг важити од дана указа.

Кад резервни официр жели да пређе у дејствителну службу, мора да испуни све законске

услове, а и да има квалификације за виши или нижи официрски чин по 17. члану.

Официри или подофицири, који се баве у иностранству ради војног образовања или практичног вежбања или по ради другог државног посла па силом околности морају испит доцније од својих другова полагати, добиће при унапређењу ранг који су раније имали.

Артилеријско- и инжињерско-технички, санитарски и судски официри не могу командовати никаквим трупима у војсци.

Члан 20.

Да би се подофирска места у кадровима попунила ваљаним подофицирима отварају се по потреби подофирске школе за дотични род оружја. Краљевом уредбом на предлог министра војног одређује се колико ће трајати курс школе, који се и под каквим погодбама у школу могу примати, и шта бива с њима по свршетку школе; но они су дужни служити у војсци три пут толико колико су провели у школи. У године службе рачуна се и време у школи проведено.

Кад потреба престане ове се школе затварају.

ОДЕЉАК ТРЕЋИ

О чину и разним стањима чиновна официра и подофицира

О чину

Члан 21.

Чиновни официрски добијају се Краљевим указом на предлог министра војног.

Подофирске чиновне дају команданти према прописима Краљеве уредбе.

Официр може изгубити чин:

а. По судској осуди за кривице које повлаче губитак чина по прописима војно казненог и казненог грађанског законика.

б. Пресудом војног дисциплинског суда према закону о томе суду.

в. Кад пре уважене оставке напусти службу, а поред овога примениће се на њега и казна прописана војно казним законом.

При губљењу чина у сва три ова случаја, официр губи и сва права са чином скопчана; но у случају под б. и в. задржава права по закону о чиновницима грађанског реда.

Официри, који су овако изгубили чин, служиће у народној војсци у позиву који одговара њиховим годинама без обзира на додашњи чин.

Подофицири губе чинове по судским пресудама на основу одредаба војно казненог и грађанског казненог законика. А осим тога и за кривице кажњиве по прописима уредбе о војној дисциплини.

О разним стањима официра

Члан 22.

Официр, сходно употреби, може се налазити у овим стањима:

1. У дејству;
2. У недејству;
3. Удаљен од службе; и
4. У покоју.

1. У дејству је официр онда, кад врши службу у војсци; но овде спадају и они официри, који су ван војске употребљени само као министри других струка или Краљеви посланици код страних дворова, и они једини

имају права задржати чин и ранг у војсци и примати додатке на коње и момка.

2. Официр је у недејству онда, кад је ван службе због привремене телесне или душевне неспособности; а у недејство се ставља Краљевим указом на предлог министра војног, ако због речених неспособности не врши службу годину дана.

Ако официр не оздрави у току недејства од једне године и не успособи се за службу, тада се ставља у покој.

Који не буде имао 10 година службе, добија на име издржавања 30% његове систематичне плате.

Официру у недејству, који нема 15 година службе, смањиће се плата за 30% процената, а за сваку годину службе преко 15 година смањиће се одбијање са 1%.

3. Официр се удаљава од службе у име теже дисциплинске казне. Најмање је удаљење од службе 3 месеца, а највише 1 година.

О удаљењу од службе решава војно дисциплински суд.

Официр удаљен од службе због дугова уживаће само 50% своје систематичне плате, а друга половина плате и новчани додаци иду на одужење дугова. Но ако је удаљен од службе због друге кривице, тада он прима 50%, а остатак плате и новчани додаци иду у касу министарства војног.

Одредбе под: 1., 2., и 3. вреде и за војно административне чиновнике.

4. О покоју

а. Официра.

Официр је у покоју кад је враћен у грађански живот са припадајућом пенсијом.

У покој се ставља Краљевим указом на предлог министра војног, а по саслужању министарског савета.

1. Официр, који је навршио 10 година дејствителне службе, добија право на пенсију и може се ставити у покој ако је постао телесно или душевно неспособан, или ако у опште не подноси за дејствителну службу, а може се ставити у стање покоја ако и сам буде молио и молба би му се могла уважити.

Официр, који је навршио 40 година службе двогубо рачунајући у њих и оне кад је било рата, или који је навршио 60 година старости, има право да се у сваком случају на његов захтев стави у пенсију.

2. У године службе рачунају се указне и неуказне године по одбитку две године од неуказних, као службе у кадру. Оним официрима, који су били контрактуални рачуна се у ове године службе и оно време које су провели као контрактуални. Оно пак време, које је официр провео као удаљен од службе не рачуна се.

3. Официрима дејствителним и резервним, године у којима је било рата рачунају се за пенсију свака у две без обзира на трајање рата у дотичној години. То исто важи и за подофицире и редове.

4. Официр који је стекао ова права не губи их ни при преводу у грађанску службу, а имају их и они који су пре овога закона у такву службу преведени.

5. Пенсија се одређује по чину што га има официр кад се у покој ставља. Кад се стави официр у стање покоја, он добија за првих 10 година службе 40% своје систематичне плате, а са сваком даљом годином слу-

жбе расте пенсија за 2.40% тако да онај, који наврши 35 година службе, или је још више служио добија целу систематичну плату као пенсију.

6. Официри који осакате у рату и на војној служби, или онеспособе за службу због ванредног напрезања у њој, добијају пенсију по одредбама закона о потпори војних инвалида.

Све ове одредбе односе се и на војне ветеринаре и њихове помоћнике.

Официр који се стави у покој може се превести у резерву.

Ако је официр који се ставља у покој био почасни ађутант Краљев, остаје и даље почасни ађутант.

Официр у покоју, за раније кривице учињене у дејствителној служби, долази под војно судство и уредбу о војној дисциплини. Исто тако, ако је кривицу учинио у униформи кад је у покоју или у резерви.

Официри у покоју, који нису резервни официри могу се у мобилно и ратно доба употребити на војне службе за које су подобни, и за то време уживају плату свога чина са свим осталим официрским припадностима.*)

[*) Законодавно тумачење чл. 22. закона о устројству војске (14.—X—1912) сл. в. лист стр. 467. који гласи:
»Официри у покоју, који нису резервни официри, могу се у мобилно и ратно доба употребити на војне службе за које су подобни, и за то време уживају плату свог чина са свим осталим официрским припадностима« — има се разумети овако:

Да официри у покоју, који нису резервни официри, када се за време мобилног и ратног доба употребе на војне службе, имају уживати плату свога чина са осталим официрским припадностима а да за то време не уживају своје пензије.]

Све ове одредбе о пензионисању не важе за официре који су по досадањем закону пензионисани.

б. Војних чиновника.

Ови задобијају право да се ставе у стање покоја по навршетку 40 годипа указне службе, или 60 година старости, но и пре овога, они који су у приликама наведеним под 1 за пензионисање официра, могу се ставити у стање покоја. При стављању у стање покоја, оним чиновницима, који су из војске као подофицири дошли, а имали су пре тога 12 година непрекидне и добре војничке службе, рачунаће се те у указне, по одбитку две године које су били дужни прослужити, а ако би имали и ратне, рачунаће им се свака у две као и официрима.

Пенсија им се одређује према звању и плати, коју имају кад се у покој стављају.

Кад се ови чиновници ставе у стање покоја, они имају за првих 10 година службе 40% своје систематичне плате, а са сваком даљом годином службе расте пенсија за 2% тако, да онај, који наврши 40 година службе, или је још више служио, добија целу систематичну плату као пенсију. Тако исто и одредба под 6. овог члана, односи се и на ове чиновнике.

Нижи војни чиновници, који проведу 10 година у I класи, кад се ставе у покој, добијају пенсију непосредно вишег звања.

У указне године службе рачунаће се свештеницима и оне, које су провели раније као учитељи или свештеници.

Војни чиновници, који нису навршили 10 година указне службе могу се у интересу државне службе отпустити по § 76. закона о чиновницима грађанског реда.

О ОСТАВЦИ

Члан 23.

Кад је официр испунио војну обавезу у опште, може дати оставку на државну службу и ова му се указом може уважити. Такав официр губи сва права са чином скопчана, али задржава титулу чина који има.

Ако неупутно понашање није било повод оставци, тада се официр у оставци може поставити за резервног официра истог чина, ако је још у годинама које подлеже обвези службења у војсци. Али и иначе у оставци, он се може употребити у оном позиву који одговара његовим годинама, и на положајима који одговарају његовом чину.

Официру се неће уважавати оставка, кад то захтевају виши службени обзир и у времену припреме за мобилизацију, о мобилизацији и за време рата. Ко у овим случајевима напусти службу, сматраће се и казнити као војни бегунац.

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ

О осигурању подофицира

Члан 24.

Дејствителним подофицирима кад наврше 12 год. непрекидне и добре војничке службе даваће се кад захеле и јаве се за излазак једно од ових звања:

1. При војној административној струци, за писаре II класе;
2. При поштанској струци за постиљоне и поштаре;
3. При телеграфској струци за телеграфисте и њихове помоћнике.

4. При жељезници за возовође, магационаре а и начелнике мањих станица;

5. При финансиској струци за порезнике, при царинарницама за царинаре и магационаре;

6. При полицијској струци за писаре итд.;

7. При општинама и срезовима за претписне среске и општинске писаре, које ће плаћати општине или срезови.

За све ове службе даваће им се прилика док су још у војсци, да се претходно спреме, и за тај циљ биће придати дотичним струкама, надлештвима и заводима ради претходне спреме од три до шест месеца, за које време уживаће све принадлежности, које им као подофицирима следују.

Подофицири, који испуне горње услове, добијају од министра војног сведоџбу кад за желе добити једну од наведених служби и по тој сведоџби у року од 6 месеци дужни су надлежни министри да им даду одговарајућу службу на празним местима.

Подофицирима који по навршетку 12 година непрекидне и добре војничке службе, добију указну цивилну службу, рачунаће се у указну службу и време проведено у војсци по одбитку две године, као и ратне године, ако их буду имали, рачунаће им се дупло.

Ова стечена права имају и они подофицири, који су пре овога закона овакву службу добили и још се у служби налазе.

Који подофицир до навршетка 14-то годишње непрекидне и добре војничке и подофицирске службе, не добије које од поменутих звања, задобија право од тада на годишњу потпору за себе лично по овом размеру:

Размер потпоре подофицира:

ПО НАВРШЕТКУ	НАРЕДНИКА	ПОДНАРЕДНИКА
	Размер потпоре у динарима	
14 година	537	322
16 »	602	365
18 »	629	406
20 »	662	450
22 »	680	491
24 »	717	533
26 »	750	576
28 »	780	618
30 »	810	660

А породица, после смрти ових подофицира, добијаће према својој величини $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ ових сума, на име потпоре. У породицу подофицира рачунају се законита жена и деца. Трајање ове потпоре биће по члану 4. закона о потпори војних инвалида.

Право на ову потпору задобијају наредници, поднаредници и њихове породице из инвалидског фонда по закону о потпори војних инвалида.

Губитак ове потпоре бива по одредбама чл. 5. и 13. закона о потпори војних инвалида.

Место ове потпоре подофицири који наврше 14 година добре војничке службе и не добију које од поменутих звања, могу добити, ако желе један пут за свагда по 1200 динара награде из инвалидског фонда по решењу инвалидског суда.

Ове одредбе о потпори наредника и поднаредника, вреде и за значаре но не и за музиканте.

Члан 25.

Но наредницима, поднаредницима и значарима, изузимајући музиканте, без обзира на

то јесу ли жењени или не, одбијаће се, а на име потпорног фонда за њихове породице, свакога месеца 3⁰/₀ од њихове плате коју примају.

Ове одбивене суме имају се предати свакога месеца каси инвалидског фонда.

Но овај улог неће се враћати никоме, па ни онима, који по члану 24. закона о устројству војске иступе или буду отпуштени из војске.

Члан 26.

Подофицири инвалиди добијају издржавање по закону о потпори војних инвалида.

ОДЕЉАК ПЕТИ

О плати и другим припадностима

Члан 27.

Плата официра дели се на систематичну плату, по којој се опредељује пензија, и на додатак, који се даје на коња и момка. Плата подофицира дели се на систематичну плату и повишицу, која се даје на рокове службе.

Војно административни чиновници и у опште војно указно особље има само систематичну плату.

Систематична плата даје се:

а) За војнике у опште:

1. Редов	18 динара
2. Каплар	60 »
3. Поднаредник	360 »
4. Наредник	600 »
5. Потпоручник	1.800 »
6. Поручник	2.200 »
7. Капетан II кл.	2.600 »
8. Капетан I кл.	3.150 »
9. Мајор	4.500 »

10. Потпуковник	5.500 динара
11. Пуковник	7.200 »
12. Ђенерал	10.104 »
13. Војвода	15.000 »

б) За административно особље:

- Војни службеници од 600 до 1.200 дин.
- Писари:
 - II класе 1.300 динара
 - I » 1.650 »
- Нижи административни чиновници:
 - V класе 2.000 динара
 - IV » 2.500 »
 - III » 3.000 »
 - II » 3.500 »
 - I » 4.000 »
- Виши административни чиновници и то:

а) Виши интенданци:

IV класа	4.500 динара
III »	5.500 »
II »	6.500 »
I »	7.200 »

б) Виши благајници:

III класа	4.500 динара
II »	5.500 »
I »	6.500 »

в) За војне ветеринаре и њихове помоћнике, војне апотекаре и капелнике:

- Ветеринарски помоћник II класе 1.400 динара.
- Ветеринарски помоћник I класе 1.600 динара.
- Војни ветеринар IV класе, апотекар IV кл. и капелник IV кл. 1.800 дин.
- Војни ветеринар III кл., апотекар III кл. и капелник III кл. 2.200 дин.

5. Војни Ветеринар II кл., апотекар II кл. и капелник II кл. 2.600 динара.

6. Војни Ветеринар I кл., апотекар I кл., и капелник I кл. 3.150 динара.

7. Виши капелник 4.000 динара.

8. Виши ветеринар 4.500 динара.

Подофицири, каплари и редови немају права на плату: 1. кад су у бегству; 2. кад су на привременом одпусту или одсуству; 3. кад су осуђени судски или дисциплински затвором. Но они подофицири, каплари и редови, који се пуштају на одсуство ради поправке здравља својим кућама, или ради лечења на минералне воде, имају за то време плату, новчане додатке и храну у новцу.

Официрима, војним административним чиновницима, подофицирима, капларима и редовима оптуженим за накнаду штете држави, задржава се плата, док су под судским ислеђењем. Ако се прогласе за невине, враћа им се задржана плата, а ако се пуге из недостатака доказа, онда им се враћа само половина, а друга половина долази у инвалидски фонд.

Официри и војни административни чиновници за време док су под судским ислеђењем без плате добијају дневно на име издржавања:

а) Они од 1.301 дин. плате по 1.50 динара,

б) Они од 1.301 до 2.501 дин. по 2.00 дин.

в) Они од 2.501 до 4.001 дин. по 2.50 дин.

г) Они од 4.001 па на више по 3.00 дин.

Члан 28.

Додатци и накнаде

Сваки официр, без разлике чина, рода оружја и струке има годишње по 243 динара на момка, и по 27.25 кубних метара дрва. Ове додатке имају и војни свештеници и капелници.

Жењеним подофицирима сталног кадра, који обитавају ван касарне, може Министар Војни одобрити, да им се издаје годишње до 6 кубних метара дрва, или у новцу а у суми, коју одреди Министар Војни.

Официри свију родова оружја и струка, који врше службу на коњу, имају додатак на сваког појединог сопственога коња којег стално држе по 252 динара годишње, сходно пропису уредбе о фуражи.

Сем ових сталних додатака, постоје и још накнаде, које се официрима и у опште војним чиновницима и службеницима издају приликом сеобе и службеног путовања.

Та се накнада састоји из дневнице и накнаде за подвоз, а опредељује се по овом размору:

а. За официре:

ПО ЗВАЊИМА	СЕОБА за пренос ствари на 1 км.	СЛУЖБЕНО ПУТОВАЊЕ		Дневница при сеоби или путовању
		сувим на 1 км.	железницом или водом на 1 км.	
ДИНАРА				
Потпоручнику	0.80	0.50	0.12	6
Поручнику	1.00	0.60	0.12	7
Капетану I и II кл.	1.10	0.75	0.15	8
Мајору	1.20	0.85	0.15	10
Потпуковнику	1.30	1.00	0.15	12
Пукернику	2.00	1.50	0.20	15
Бенералу				
Министру војном и војводи				

Подофицирима и војницима дневницу, сеобу и остале принадлежности, одређује министар војни правилима о новчаном снабдевању.

За време логоровања дужег од три дана, и ако је логор од дотичне касарне, за стално становање, удаљен више од 3 километра, плаћа се само трећина дневнице. Толико се плаћа и онда, кад се нареди останак у касарни, више од три дана; а официрима, који су употребљени на страже или посаде у утврђењима, или су употребљени при изradi ових, плаћа се две трећине дневнице.

Они, који врше на једној просторији проматрање, крокирање и томе подобно, добијају само дневницу и то виши официри 10 а нижи 8 динара; но за долазак на ту просторију и повратак са исте, добијају дневницу, а подвозни трошак по километру, према свом чину.

Приликом службеног путовања и сеобе, официри могу своје коње, које држе по уредби о фуражи, транспортовати нашом железницом бесплатно, но само за пут дужи од 40 километара.

Сеобу, службено путовање и дневнице за официре, подофицире, капларе и редове, као и остале војне административне чиновнике и службенике, кад службеним послом путују у иностранство, одређује Министарски Савет по предлогу министра војног.

За обична гарнизонска трупна вежбања, радове и друге службе које трају до 48 часова, не плаћа се никоме ништа, ако су на даљини од 15 километара, а преко тога за ово време плаћаће се логорски додатак. Но за веће маневре, који дуже трају, плаћа се само дневница.

У болницама се лече и негују: болесни официри, а и резервни кад су на служби, војни чиновници, подофицири, каплари и редови.

Сви поменути сем подофицира, каплара и редова плаћају за време боловања у болници једну петину од целе систематичне плате, у име издржавања.

У војним болницама имају право на лечење и неговање, ако има смештајне могућности још: жандарми, чувари за јавну безбедност и т. п. Само ће ови у име издржавања и лечења плаћати 0.50 динара дневно за све време док су у болници.

Официри, војни административни чиновници, војници и жандарми, који би при маневрима, у потери хајдука, при пожару на служби и т. п. били рањени или се разболели, вршећи овакву службу, сматраће се као да су у рату, па се од њих за издржавање у болници неће ништа наплаћивати. Официри, а и резервни кад су на служби, војни административни чиновници, подофицири, каплари и редови, добијају бесплатно лекове кад се лече ван болница но тада рецепте мора издати војни лекар или их оверити. Где не би било војних лекара оверава их старешина болујућег.

У марвеним болницама бесплатно се лече и негују болесни коњи и стока државна, а и коњи, који су својина официра и војних административних чиновника, које они морају имати и држати ради службених потреба. Исто тако бесплатно се лече и коњи резервних официра, коњаника, даваоца коморске стоке, кад су на војним вежбањима.

6. За војно административне чиновнике:

Текући број	ПО ЗВАЊИМА	СЛУЖБЕНО ПУТОВАЊЕ		Дневница при сеоби или службеном путовању	
		СЕОБА			
		за пренос ствари на 1 км.	сувим на 1 км. железницом или водом на 1 км.		
ДИНАРА					
1.	Писари II и I класе	0·70	0·40	0·11	6
2.	Нижи војно административни чиновници IV и V класе	0·80	0·50	0·12	6
3.	Нижи војно административни чиновници III, II и I класе, наставничко и техничко особље	1·00	0·60	0·12	7
4.	Виши војно административни чиновници и редовни (цивилни) професори војне академије	1·10	0·75	0·15	8

Овакву накнаду имаће и ветеринари и капелници. Неуказном особљу одређује дневницу, сеобу и остале принадлежности министар војни.

Члан 29.

Подофицирима свију родова оружја и струка даваће се годишња повишица, према поновљеним роковима и то, на дејствителни чин који имају, по овом обрасцу:

НАИМЕНОВАЊЕ	Капелница	Поднаредницима	Наредницима
	Годишње у динарима		
На II року	42	130	150
» III »		150	170
» IV »		170	190
» V »		190	210

Постојеће повишице наредника и поднаредника остају у снази до нових повишица или до промене чина.

ОДЕЉАК ШЕСТИ

О струкама

1. Ђенералштабна струка

Члан 30.

Ђенералштабна струка постоји да у миру својом широм спремом утиче како на унапређење појединих родова оружја и струка, тако и на њихов сагласнији рад у заједничкој употреби, као и да проучава и врши све оне мирнодопске припреме, које се односе на што бољи и правилнији рад војске у рату. У рату је главни орган команданта за вођење војске и за то су команданти дужни да га сваки пут употребе као саветодавца.

Ђенералштабна струка састоји се из ђенералштабних официра почев од чина капетана II класе до чина пуковничког. Она се попуњује превођењем најспремнијих и физички најспособнијих официра свију родова оружја, а пошто претходно испуне нарочите услове, који се траже за ђенералштабну струку

што се има регулисати Краљевом уредбом, којом се регулишу и даље одредбе о тој струци.

Начелник највишег ђенералштабног надлештва, стара се о непрекидном усавршавању ђенералштабних официра и њиховом погодном размештају.

2. Административна струка

Члан 31.

Војно административне струке задатак је да снабдева војску у миру и рату са свима потребама за живот.

Према задацима које има да врши, она се дели:

- а. На интендантску и
- б. Благајничку грану.

Члан 32.

Интендантска грана врши све интендантске послове код трупа, установа и завода.

Благајничка грана стара се и врши све послове о новчаном снабдевању војске.

Члан 33.

За отправљање послова по овим појединим гранама постоје за сваку грану специјални виши и нижи чиновници; тако:

а. У интендантској грани постоје виши и нижи интенданци. Виши интенданци деле се на четири класе, а нижи интенданци на пет класа.

б. У благајничкој грани постоје виши и нижи благајници. Виши благајници деле се на три класе, а нижи благајници деле се на пет класа.

Сем ових постоје за обе гране приправници у звању писара II и I класе.

Сви ови административни чиновници употребљују се:

а. У интендантској грани за: интенданте, управнике слагалишта, радионица, књиговође, магационаре, писаре и т. д. и

б. У благајничкој грани за: благајнике, подблагајнике, рачуноиспитаче, књиговође и писаре.

Члан 34.

Виши административни чиновници постављају се на звања Краљевим указом на предлог војног министра а нижи претписом министра војног.

Члан 35.

Поред виших и нижих војно-административних чиновника код појединих грана, где је то потребно, постоје службеници, које наредбом поставља и отпушта војни министар.

Тако исто постоје и раденици, чије примање и отпуштање регулише се правилом које прописује војни министар.

Члан 36.

Чиновници за административну струку добијају се:

а. Превођењем официра свију родова оружја и струка који за то изјаве жељу, а на једногодишњој пракси покажу се да имају услове за дотичну грану и положе прописани испит за струку, виши или нижи према звању.

б. Од свршених слушалаца војно-административне школе, који исту сврше са задовољавајућим успехом и положе испит за струку.

в. Од оних подофицира, који на двогодишњем раду при којој од административних грана, квалификују се да имају услова за до-

тичну грану, а прослужили су време прописано у члану 24-ом и положе прописани испит.

г. Од ђака, који су свршили какав факултет велике школе, трговачку академију или равну школу на страни, па на једногодишњој пракси покажу да имају услова за то и положе прописани испит за прелаз у административну струку.

Члан 37.

За олакшицу попуњавања, односно улаза у административну струку, устројава се нарочита виша и нижа административна школа, чије уређење прописује се Краљевом уредбом.

1. У нижу административну школу примаће се:

а. Ђаци, који су свршили најмање 4 разреда гимназије или реалке или трговачку школу.

б. Подофицири, који су свршили подофицирску школу са врло добрим успехом или најмање 4 разреда гимназије и прослужили у трупи најмање 6 година.

И једни и други за ступање у ову школу полагаће пријемни испит који ће прописати министар војни.

в. Писари II и I класе, који су на раду квалификовани да имају услова за напредак у дотичној грани.

г. Са годишњом платом до 3000 динара могу се у ниже административне чиновнике узети и они, који имају факултетску спремину, но пошто положе пријемни испит за ступање у административну школу, сврше је и доцније положе и испит за струку.

2. У вишу административну школу примаће се:

а. Нижи административни чиновници, који су квалификовани да имају услова за вишу админ. спремину, а који су положили испит зрелости.

б. Нижи официри свију родова оружја и струка који су свршили нижу школу војне академије и изјаве за то жељу.

И једни и други полажу за ступање у ову школу пријемни испит, који прописује министар војни.

Члан 38.

Унапређење административних чиновника, сем оних писара II и I класе који служе према потреби, вршиће се овако:

1. За нижег војно административног чиновника, односно административног чиновника V класе, са платом 2000 динара годишње може се унапредити онај, који положи испит за струку и има препоручљиву оцену.

2. Даље унапређивање чиновника у звања са платом од 2000 до 4000 динара годишње закључно, бива са роком од 3 године у свакој претходној класи. Услов је за унапређење, добра способност, добро владање и ревност у вршењу службе и да има све препоручљиве оцене.

3. За вишег административног чиновника може се унапредити онај нижи административни чиновник, који положи прописни испит, а при томе је добре способности, добро владања и ревностан у вршењу службе. Поред тога услов је, да је прослужио 4 године у непосредној нижој класи и да има све препоручљиве оцене.

Даље унапређивање виших војно административних чиновника може бити пошто у свакој претходној класи прослуже 4 године.

Унапређење до 7200 динара важиће за оне, који ове нове законске услове испуне.

Члан 39.

Они, који су свршили нижу административну школу, полажу такође прописни испит за струку према члану 37-ом, као што ће и они, који су свршили вишу административну школу, или равни завод на страни, што се има утврдити пуноважном сведоџбом, полагати испит за вишег административног чиновника, према поменутом члану 37-ом.

Члан 40.

Управник картографске радионице може бити виши и нижи административни чиновник и унапређује се без полагања испита за вишег административног чиновника до годишње плате 5000 динара закључно, а по роковима изложеним у члану 38. овога закона; а са обзиром на бољу спрему, способност и ревност у вршењу службе и препоручљиву оцену.

Управник штампарске радионице може бити само нижи административни чиновник, који се унапређује без полагања испита по класама које се деле у три и од којих има годишњу плату у динарима: III класа 2500 динара, II класа 3000 динара, и I класа 3500 динара, а са обзиром на бољу спрему, способности и ревност у вршењу службе.

Члан 41.

Нико не може бити постављен за административног чиновника, који није одслужио припадајући му рок у кадру.

Члан 42.

Сви административни чиновници носе прописну униформу и потпадају и под одредбе

закона о устројству војске, војно казненог закона, уредбе о војној дисциплини, као и дејствителни официри, подофицири и редови, сем специјалних закона који се особено на њих примењују.

3. О судској струци

Члан 43.

За вршење судских послова у војсци, постоји судска струка, коју састављају судски официри.

На челу судске струке стоји један судски пуковник или потпуковник, као начелник струке и судског одељења министарства војног.

Члан 44.

Судски официри могу бити унапређени до пуковничког чина закључно.

За судске официре могу бити постављени они српски грађани, који су поред осталих услова за пријем у државну службу, са врло добрим успехом свршили правни факултет наш или на страни, који се нашем равна.

Не може нико бити примљен за судског официра у чину већем од поручника. За судског официра може бити примљен само онај, који је најмање једну годину провео у судској или полицијској служби или као јавни правозаступник.

Који није одслужио свој рок у војсци са ма каквих узрока, не може бити примљен за судског официра.

Дејствителни официри свију родова оружја и струка, који су свршили правну војну школу на страни могу бити примљени са једним чином више.

4. Санитетска струка.

Члан 45.

Санитетска струка дели се на 3 гране:

- а. Војно лекарску,
- б. Ветеринарску и
- в. Апотекарску грану.

На челу целокупне санитарске струке стоји један виши санитарски официр, као инспектор струке. Он је у исто време и начелник санитарског одељења министарства војног.

а.) *Лекарска грана.*

Члан 46.

Лекарска грана састоји се из санитарских официра, санитарских помоћника и болничара.

Санитарски официри иду по поступности до чина пуковничког закључно, и имају плату и све принадлежности, као и остали официри.

Члан 47.

Санитарски официри могу бити само они, који су доктори целокупног лекарства, и који по грађанском санитарском закону имају право праксе у Србији.

Санитарски официри почињу службу у војсци са чином поручника.

Сада постојећи лекарски помоћници у чину поручника, задржавају чин у коме су, док положај не промене.

Члан 48.

Санитарски помоћници могу постати само они, који су свршили нашу војно санитарску школу са врло добрим успехом, и који су прослужили у војсци као болничарски наредници најмање 4 године.

Звање санитарског помоћника, указно је.

Санитарски помоћници деле се на 2 класе. Прва класа има годишњу плату 1800, а друга 1560 динара. Но сем плате, они имају и по 15 куб. метара дрва на годину. Санитарски помоћник II класе може добити прву, ако је у другој прослужио најмање 5 година, и ако има добре оцене и препоруке од претпостављених.

Униформу им прописује министар војни.

Члан 49.

Болничарски подофицири имају плату, принадлежности и повишице на рокове службе, као и они осталих родова оружја.

Члан 50.

Какви ће санитарски заводи и установе постојати, одредиће се Краљевом уредбом.

Члан 51.

Војно санитарска школа установљава се у том циљу да се у њој стручно образују санитарски помоћници.

По потреби се ова школа затвара.

Питомци ове школе по свршетку курса преводе се у кадар — болничарску трупу и дужни су служити у војсци 6 година. Подробнија опредељења о овој школи одредиће се Краљевом уредбом.

Члан 52.

б) *Ветеринарска грана*

У ветеринарску грану убрајају се: ветеринари и ветеринарски помоћници, поткивачи и марвени болничари.

Ветеринар може бити само онај, који је свршио какву вишу ветеринарску школу на страни, признату нашим грађанским санитарским законом.

Ветеринари деле се на више и ниже. Виших ветеринара има само једна класа, која одговара чину мајора.

Нижих ветеринара има 4 класе:

I кл. одговора чину капетана	I кл.
II » » » »	II »
III » » » поручника	
IV » » » потпоручника.	

Према овој подели, ветеринари имају и плате са свима додацима као и официри.

За унапређење ветеринара у више класе, важе одредбе члана 17-ог овог закона.

Члан 53.

Ветеринарски помоћник може постати само онај, који је са добрим успехом свршио нашу ветеринарску школу, или сличан завод нашем на страни.

Ветеринарских помоћника има 2 класе — I-ва и II-га. Прва класа има 1600, а друга 1400 динара плате годишње. Сем плате ветеринарски помоћници имају и по 15 куб. метара дрва на годину.

Услов је за унапређење у I-ву класу да је у II кл. прослужио 5 година и да има добре оцене.

Члан 54.

Ветеринари и ветеринарски помоћници, чиновничког су реда. Њих поставља Краљ указом на предлог министра војног.

Члан 55.

Поткивачи имају подофицирске чиновне, а по звању су калфе и млађи и старији мајстори. Њихове дужности, права и принадлежности, одредиће се Краљевом уредбом.

Члан 56.

Какве ће заводе и установе имати ветеринарска грана, одредиће се Краљевом уредбом.

Члан 57.

Ветеринарска школа служи за стручно образовање ветеринарских помоћника.

Питомци, који ову школу сврше, преводе се у трупу, у којој морају прослужити најмање 6 година, када стичу и право на звање ветеринарског помоћника II класе.

Подробније уређење ове школе прописиће се Краљевом уредбом.

Члан 58.

Поткивачка школа служи за стручно образовање поткивача.

У ову школу долазе обвезници кадра, пуног рока, пошто су свршили рекрутску школу. У ову школу упућују се само они обвезници, који су у грађанству као калфе радили поткивачки и ковачки занат; којима дакле искивање гвожђа није новина, а и они који желе остати у војсци.

Ближа опредељења о овој школи, прописиће се Краљевом уредбом.

Члан 59.

Број питомаца у санитетској, ветеринарској и поткивачкој школи, одређује се буџетом.

Све ове школе отварају се и затварају према потреби.

в) Апотекарска грана.

Члан 60.

Војни апотекари службеници су чиновничког реда. Њих поставља Краљ указом на предлог министра војног.

Војних апотекара има виших и нижих. Виших апотекара има једна класа, која одговара чину мајора.

Нижих апотекара има 4 класе:

I кл.	одговара	чину	капетана	I кл.
II »	»	»	»	II »
III »	»	»	поручника	
IV »	»	»	потпоручника.	

Нижи војни апотекар може постати само онај, који има диплому магистра фармације, са оних школа, које наш грађански санитетски закон признаје, а виши поред магистарске дипломе, мора бити и доктор хемије и положити прописан испит.

Војни апотекари почињу службу са звањем апотекара IV класе, а односно унапређења важе и за њих све одредбе члана 17. овог закона.

Последњи став члана 22-ог односно пензије, важи и за ниже војне апотекаре.

Члан 61.

1. По потреби, могу се за војне лекаре као контрактурални примити и страни поданици, који имају услове чл. 47. Но они немају чиновна већ се деле у 3 класе, које одговарају чиновима: поручника, капетана II кл. и капетана I класе, и носе униформу санитетског официра дотичног чина.

Према овој подели њима следује плата са свима осталим официрским припадностима. И они почињу службену каријеру у војсци, са звањем контрактуралног војног лекара III класе.

Контрактурални војни лекари, не могу управљати самостално никаквим санитетским заводом, осим у случају преке потребе.

2. За војне ветеринаре могу се примити у службу и страни поданици као контрактурални, ако имају законом прописане услове.

И они почињу службену каријеру у војсци, са звањем контрактуралног ветеринара IV класе.

3. По потреби, могу се и страни поданици примити и за војне апотекаре као контрактурални. И они почињу службену каријеру са звањем контрактуралног војног апотекара IV класе.

5. Техничка струка

Члан 62.

Војно-техничка струка састоји се из:

1. Артиљеријско-техничке струке, и
2. Инжињерско-техничке струке.

1. Артиљеријско-техничка струка.

Заводи, припадлежећи струци артиљеријско-техничкој, деле се на две самосталне понаособне управе. Једна се зове: управа војно-техничких завода, а друга управа барутана и постоје докле потреба постоји.

2. Инжињерско-техничка струка.

Заводи овој струци припадлежећи јесу: инжињерски арсенал, слагалиште убојне инжињерске опреме, трупна и друга слагалишта по одредбама уредбе у формацији војске.

Члан 63.

Војно-техничка струка има своје војно-техничке чиновнике као и војно административна, истог положаја и са истим платама.

Сем тога, ова струка може да има техничке дијурнисте, инжињере, механичаре, хемичаре и цртаче, плата којих одређује се буџетом.

Но мимо овога особља, артилеријско-техничка и инжињерско-техничка струка има и војно-техничких официра са чиновима од поручника до закључно пуковника.

Војно-технички чиновници употребљавају се као: управници радионица, књиговође итд.

6. Свештеничка струка

Члан 64.

За вршење вероисповедних обреда у војсци постоје хонорарни свештеници.

7. Саобраћајна струка

Члан 65.

Уређење појединих грана ове струке, као: железничке, телеграфске, телефонске, поштанске, ваздухопловне итд. одређује се Краљевом уредбом.

ОДЕЉАК СЕДМИ

О војним музикама

Члан 66.

Војсци принадлеже и војне музике.

Број војних музика и музиканата опредељује се формацијом војске и утврђује буџетом.

Музиканти могу бити дејствителни и под уговором, под обичним условима за странце.

Музиканти имају чинове као и значари.

Сви дејствителни музиканти полажу заклетву на војну службу по навршетку 18 година старости.

Унапређење у старије класе даваће се само спремним и марљивим музикантима, узевши у обзир владање, рад и успех постигнут у му-

зичкој вештини, и то, пошто је дотични одслужио у једној класи најмање 18 месеци.

Музикантима, који се одликују ванредним талентом и спремом, може се дати класа и раније од одређеног рока, на предлог дотичног капелника а по оцени нарочите комисије од три стручњака.

Чинови подофицирски, дају се према владању и годинама службе, као и осталим подофицирима кадра.

Музиканти, млађи од 18 година, не могу добити чин.

Класа музичких има 12, и то: 3 за вештаке и 9 за обичне музиканте, а плату имају по овоме размеру:

К Л А С Е	ДИНАРА	
	ГОДИШЊЕ	
Вештачке	I	1200
	II	1080
	III	960
Обичне	I	864
	II	756
	III	648
	IV	540
	V	432
	VI	324
	VII	216
	VIII	108
	IX	84

Музиканти немају додатак на рокове службе, а при испису немају права награде, као остали подофицири.

Свака војна музика има по једног капелника.

Капелник војне музике, чиновничког је реда, а поставља се Краљевим указом на пред-

лог министра војног. Он може бити и контрактуални, под обичним условима за странце.

На челу војних музика постоји у министарству војном један виши капелник, као референт музичке гране.

Остали капелници се деле на четири класе, које одговарају чиновима нижих официра и имају годишње систематичне плате одговарајуће дотичним чиновима. Капелници могу бити само они, који су са добрим успехом свршили конзерваторијум (и то одсек: стручна теорија музике), или који су се у току службе као музички наставници истакли радом и способношћу.

За унапређење у класе, постоје и за капелника исти услови, као и за офицере у чл. 17., осим испита.

Члан 67.

За изучавање музике, постоје музичке школе при свакој музици.

У ове школе могу се примати младићи од њихове навршене 14-те па до навршене 18-те године; но добро развијени и здрави младићи могу се примити и пре навршене 14-те године. Они су обвезни да служе, по преводу у састав музике, још 6 година.

У године војничке службе рачуна се овим подофицирима време од дана превода у састав музике.

За питомце, у ове школе, примају се Срби, било урођени или приурођени и поданици наше државе.

Питомци ових школа сматрају се као војници кадра и уживају плату као и остали војници, а полажу заклетву по навршетку 18-те године.

ОДЕЉАК ОСМИ

О занацијама у војсци

Члан 68.

Поједини родови оружја и струке, у својим трупима, заводима и установама, имају и занације разних заната, по одредбама уредбе о формацији војске и других нарочитих прописа.

За изучавање појединих заната, отвараће се и занацијске школе, у које ће се примати младићи од 14—20 година старости, а са обвезом да, по свршетку школе, проведу на служби при војсци, или војним заводима, и т. д. трипут онолико времена, колико у школи, а у то време рачунаће им се и обвезни рок војне службе. Школе ове, отварају се и затварају по потреби.

Уређење и трајање ових школа, прописује војни министар.

ДРУГИ ДЕО

ОДЕЉАК ПРВИ

О упису у резерву првога позива и о упису обвезника другог и трећег позива народне војске.

Члан 69.

Од уписа у резерву I позива народне војске, и од уписа у II и III позив народне војске, ослобођавају се са свим само они калуђери и свештеници, који нису узети за свештеничке дужности при трупима, штабовима и установама.

Сви остали способни обвезници, уписују се према броју година и способностима, у резерву и дотичне позиве.

Који ће се од чиновника и отправника јавних служби и када због потребе државне или опште службе, ослободити од позивања на вежбу дотичнога позива народне војске, одређиваће уредбом министар војни, по представци надлежних министара.

За поједина ослобођавања од вежбања, по приватним потребама, прописавће се Краљевом уредбом.

На неборачка места, у народној војсци, за која је нужна извесна стручна спрема, могу се постављати чиновници, пензионирани чиновници грађанског реда, или они, који од државе уживају какво издржавање, па ма они и прешли године старости за дотични позив, само ако су по својој стручности за то место подобни.

Члан 70.

Ко се ма на који начин склања од обвезе служења у војсци и услед тога не буде уписан у резерву или народну војску, према годинама старости, казни се војним судом новчано од 500 до 1000 динара, или затвором од три до шест месеци; саучесници му пак, ако су званични органи, казне се по определењу члана 12-ог.

ОДЕЉАК ДРУГИ

Наоружање, одело и опрема обвезника народне војске

Члан 71.

1. Оружје, оружни прибор и муницију набавља држава за све позиве, а осталу ратну спрему за први позив народне војске; а за осталу народну војску набавља се ова спрема на трошак обвезника.

Ко упропасти оружје, делове оружја, оружни прибор и муницију дужан је накнадити штету; а сиромашни обвезници казниће се најстрожије.

2. Одело за резервисте првога позива народне војске по правилу пада на терет државе; а одело од домаће тканине за обвезнике осталих позива пада на њихов терет, сем сиромашних који плаћају испод 5 динара непосредне порезе, без личне порезе, којима ће набављати општине.

ОДЕЉАК ТРЕЋИ

Снабдевање народне војске стоком и комором са опремом

Члан 72.

Војска се снабдева са потребном стоком (коњима, воловима и т. д.) и комором са опремом на два начина:

а) Пописом у народу све стоке и возова способних за војну службу; и

б) Средством сталнога приреза од пет одсто непосредне годишње порезе, чији ће разрез вршити војне власти на општине које су дужне новац предавати непосредно пуковским окружним командама при купљењу порезе.

На овај начин обвеза свију грађана и имања у земљи двојака је: давање стоке и коморе у натури, и плаћање приреза.

І Служба и давање стоке и коморе у натури

А. За коњицу и остале, који службу врше јашећи на коњима

1. Коњаници и сви остали који службу врше на коњима, као: обвезници пешадијских

батаљона на коњима, старешине возова и пешачећих трупа и друга административна лица, уписују се и рекрутују првенствено од оних који имају и могу имати у свако доба прописне коње са исправним и потпуним јахаћим и коњским прибором. Ко од имућних коњаника не набави коња и приборе за три месеца од дана уписа, њему ће све набавити држава, а од њега ће се наплатити постепено.

2. Коњаници рекрутовани из задруга, које се у то време од стране војне и општинске власти нађу да могу држати и давати своме коњанику прописног коња са прибором, дужне су му овога држати и давати за све време његове службе у резерви првог позива и у другом позиву народне војске. Ако би се задруга хтела поделити, пре истека овога рока у резерви и другом позиву народне војске и резервиста би деобом остао тако сиромашног стања, да не би могао коња држати, дужна је задруга да положи пре деобе вредност коња са приборима за »ремонтски фонд«, из којег ће се после набављати коњи по тачци 4. под А.

3. Но ако се коме резервисти или обвезнику коњанику или његовој задрузи, ма каквим узроцима другим стање тако погорша, да није више у стању да има и држи прописног коња са прибором, онда ће се исти или превести из коњице у други род оружја и струку, или ће се за њега као сиромашног набавити коњ са прибором по тач. 4-ој.

4. У колико се при самом упису и рекрутовању не може попунити потребан број по тачкама 1. и 2., било што таквих имућних људи нема, било с тога, што се за ову службу тражи извесна интелигенција и стручна спо-

собност, онда ће се за ову службу уписивати и сиромашнији, а потребни коњи са прибором набавиће се пописом у народу, где се нађу на лицу од оних, који коње имају а нису обвезници, или им служба у војсци није на коњу, у коме случају ови даваоци коња ослобођавају се од приреза по идућим одредбама под II и »плаћање приреза«, и т. д.

Б. За артилерију

1. Коњи за попуну артилеријске запреге, као и јахаћи за исту, пописиваће се у народу где се нађу на лицу па са сопственицима истих поступити у свему по предњој тачци 4. под А.

2. Потребни запрежни и товарни прибор за ову набавља држава из ремонтског фонда и то се све чува и држи спремно у дотичним слагалиштима.

3. На послетку за попуну и осигурање војске са крупнијом и бољом расом коња, као и за расплођавање исте у земљи, куповаће се и са стране па, или се давати трупама на употребу и негу, или образовати нарочите војне коњске депове или ергелске заводе и т. д. па из њих попуњавати артилерију и коњицу првог позива народне војске.

Уређење ових депова или завода прописује се Краљевом уредбом.

В. За комору

1. Сву потребну комору за војску свију позива дају она лица и имања у земљи, која одговарајућу стоку и возове имају на лицу, па било, да она подлеже служењу ма ког позива или последње одбране у војсци или не.

2. Сва она лица која по предњој тачци дају комору у натури, при том подлеже служби у војсци, али нису служила у кадру, или су способна са мањим махнама и која су служила скраћени рок уписују се и распоређују по коморским частима позива у коме служе.

3. Комора ће се узети од свију лица по предњој тачци 1. без обзира коме позиву припада сопственик, па најбољом најпре попунити први позив, по том попуњавати други, а најпосле попуњавати трећи. Дотичне коморције поред права ослобођења од приреза ослобођавају се од свију личних служби у војсци у мирно доба и место себе могу са комором слати свога рођака, слугу или ма кога поузданог који би био способан за ту службу.

Ово не вреди за случај мобилизације и рата. Тада су сви уписани обвезници дужни лично да служе.

4. Сва она лица, која не служе нити су уписана са својом комором било с тога, што по свом положају или нарочитој спреми заузимају какав други положај у војсци, или су привремено, према свом редовном грађанском положају ослобођена од служења у војсци, или су прешли године обвезне за личну службу и т. п., онда ће се за возара уз њихову комору одређивати друго лице првенствено од његове родбине, а свагда и у сваком случају из истога места становања.

5. Остали сопственици стоке и коморе способне за војску, који по годинама или ма чему не подлеже служењу у војсци, или као сувишни, нису за војску узети уписују се и воде засебно у нарочито укупне спискове, и то служи као резерва, за допуну расхода и недостатака, по определењу тач. 5. под III.

II Плаћање приреза, ослобођавање од приреза, употреба и руковање овим

A. За исплату и набавку потребних и недостајућих коња за артилеријску запрегу, јахаћих коња са прибором, кола и разног прибора за комору, за обдржавање овога материјала као и за попуну недостајуће коморе за војску, установљава се прирез по 5% (по чл. 72. под б.) од годишње непосредне порезе који ће непосредно слати каси »ремонтског фонда» по ниже изложеним определењима.

Б. Од плаћања овога приреза остобођавају се:

а) Сасвим:

1. Дејствителни официри, војни ветеринари, апотекари и капелници музике и сви војно-административни чиновници и службеници који дејствително при војсци и војним надлештвима служе.

2. Резервни официри јахаћих трупа, а од осталих они, који према свом определењу у војсци врше службу на коњима ако ови резервни официри имају и у свако доба држе коње спремне и са прописним прибором.

3. Коњаници свију позива народне војске, који имају и држе у свако доба потребне коње са прибором.

б) Делимице и сразмерно према стоци и комори коју у натури дају:

1. Сви обвезници који врше службу на коњима као: обвезници пешадијских батаљона на коњима, старешине возова и пешачећих трупа и друга административна лица, која имају прописне коње са прибором и у свако их доба држе.

Овде спадају и друга лица и имања, која ове коње дају за сиромашне коњанике обвезнике народне војске, а тако исто и она, која ову дају за остале сиромашне обвезнике по тач. 4. под А.

2. Лица и имања, која према тач. 1. под Б. пододељка под I, дају коње за артилерију и ове у свако доба имају и држе спремне.

3. Лица и имања која по тач. 2., 3. и 4. под В. истога пододељка дају комору за војску и ову држе у свако доба спремну за војну употребу.

4. Лица и имања која су по досадањем закону (тач. 9.) своју дажбину — у ма каквој стоци и комори платила у новцу. Но ово ослобођење за њих вреди за 8 година од дана кад су платили, а по том опет улазе у обавезу плаћања.

5. Лица и имања која се без призрења на личну службу у војсци занимају расплођавањем крупније расе коња у нас, и у својим прописним шталама и имањима имају и држе за то потребне кобиле са ждребадима.

Изложена таблица показује, колико ће се коме према уписатој стоци и комори у натури и од које суме годишње непосредне порезе почети наплаћивати смањен прирез од свију оних именованих под Б. пододељка II.

Кад је сума годишње непосредне порезе већа од одговарајуће у табlici, онда ће се на остатак прирез наплаћивати, а кад је целокупна непосредна пореза мања или равна одговарајућој цифри у табlici, онда ће се дотични сасвим ослобођавати.

Таблица, по којој се има вршити делимично ослобођавање од приреза 5% према стоци и комори коју поједина лица и имања дају у натури, следећа је:

Текући број	Колико	ШТА МУ ЈЕ ПИСАНО	У селима и варошицама		У окруж. варошима и у Београду		Лица која немају непокр. имања
			Самац	Задруга	Самац	Задруга	
Ослобођава се на дин. год. непосредног пореза							
1	1	Товарни коњ за комору са прибором	20	80	40	150	100
2	1	Пар волова са јармом	20	80	40	150	100
3	1	Сака у двоколицама са једним коњем и прибором	30	100	50	200	120
4	1	Волов. комора са прибором	40	120	60	220	150
5	1	Сака велика са воловским колима и прибором	45	130	80	240	180
6	1	Јашећи коњ за старешине возова итд. са прибором	60	200	100	250	200
7	1	Јашећи коњи за коњанике нар. војске са прибором	80	240	120	280	300
8	1	Товарни коњ за брдску артилерију без прибора	60	200	100	250	200
9	1	Теглећи коњ за пољску артилерију без прибора	120	300	150	350	400
10	1	Пар коња за коњску комору са прибором	100	250	150	350	400
11	1	Пар коња за теже спец. возове са прибором	180	390	200	450	600
12	1	Коњска комора са прибором	150	350	240	500	800
13	1	Кобила са ждребетом за пољску артил. или две кобиле са ждребадима за коњицу или брдску артил. или две кобиле са ждреб. за мешовито од ове три врсте	100	300	250	600	1000

Коме се узме или прими већи број или више врсти стоке и коморе, томе ће се за ово ослобођење рачунати свако давање понаособ, и ослобођавати укупна сума, која се према овој табlici изнађе.

Под задругом разуме се овде породица од најмање два члана мушких пунолетних задругара. А под ове рубрике »задруга« узимаће

се и стављати свагда и имање удовица или стараца од преко 60 година, који немају у задрузи ни једног мушког пунолетног задругара, те да се и она користе овом повластицом задруга.

6. Све пореске и општинске власти које порез прикупљају, дужне су по својим књигама водити од овога приреза тачног рачуна према упутима и наређењима пуковских окружних команада. Прикупљене суме имају се уредно слати свака три месеца каси »ремонтског фонда«.

В. Ремонтски фонд

1. За чување и руковање овим новцем, који се има прикупљати од овога приреза под А) и Б) под II, установљава се при министарству војном »Ремонтски фонд« са нарочитом својом управом која се назива »Управа ремонтског фонда.« Ова рукује и одговорна је за имаовину овога фонда, као и за то, да се она троши само на циљ овим законом намењену.

Управу овог фонда састављају: један најстарији ђенерал у Београду, био активни, резервни или пензионисани, као председник, а као чланови: један члан државног савета, гувернер или члан управног одбора народне банке, председник главне контроле, један пуковник из Београда и као деловођа начелник судског одељења војног министарства.

По положају долазе: председник главне контроле, гувернер или члан управног одбора народне банке и начелник судског одељења; а остали остају чланови дотле док положај не промене.

Сви ови постављају се указом на предлог министра војног стално, а доцније мењаће се и

заменеивати у колико ко од њих буде променио положај.

Известилац и главни референт овог фонда, увек је надлежни орган министарства војног, који по закону о устројству овог министарства овим пословима управља.

Дужности управе, деловође и известиоца и ове управе, као и ближе одредбе о овом фонду прописале се Краљевом уредбом.

2. У ремонтски фонд улази и сав до сада прикупљени новац на овај циљ, који се налази у каси министарства војног.

3. Новац овог фонда има се трошити искључиво на набавку недостајућих коња, прописних кола, у опште коморе и потребног товарног и јахаћег прибора за војску и одржавање ове коморе и прибора.

4. Готовина овог фонда може се давати сва или делом управи фондова и другим новчаним заводима на приплод. Ово бива свагда на предлог ове управе и по одобрењу и решењу министра војног.

5. Председник и сви чланови ове управе одговорни су морално и материјално, да се новац овога фонда једино и искључиво по горњим одређењима тачке 3. и 4. троши и употребљава. За сваки противни случај они су одговорни солидарно за накнаду штете.

III Попис и упис стоке и коморе и држање смотре

1. Да би се досадањим одређењима овога члана, сва стока и комора у земљи која се налази на лицу могла пописати, прегледати и према одговарајућим условима уписати, да би се према томе и прирез 5⁰/₀ годишње могао код сваког одредити и да би се прописно и потребно стање могло и даље стално одржа-

вати, вршиће се ако устреба сваке године у лето војничка смотра, уз суделовање општинских и полициских власти, над свом стоком и возовима што се у земљи налазе. Од овог прегледа изузети су само они именовани у тач. 1. под а. под II.

2. Ко овим начином буде уписан, било лично да са својом стоком и комором служи, било да је иначе даје за војску, и према овоме буде ослобођен од приреза (под Б. под II) дужан ће бити да уписану стоку или комору чува и одржава свагда у исправном стању, тако да се на одређену му војну службу може у свако доба употребити.

Кад коме од ових, уписана стока угине или постане неспособна, или се прода, дужан је одмах о томе да извести своју општинску власт, и у року од два месеца набавити и привести јој другу стоку, а по том и војној власти, те да се ова прегледа и у спискове уведе.

Ко ово не учини било што не може другу стоку да купи или што више не намерава да исту држи (што не важи за коњанике — резервисте првога позива народне војске), дужан је опет у овом року, да о томе извести своју општинску власт, а ова војну и пореску те да се дотични обвезник од ослобођења приреза избрише, а у војску на одговарајуће место распореди.

3. Коњаници оба позива народне војске могу такође своје коње продавати и мењати, али у сваком случају, или ако им коњ угине и постане неспособан, морају у року од два месеца набавити другог, сем случаја под А. тач. 3. под II, у коме им се случају као сиромашним набављају коњи од другог, или се преводе из коњице.

Ово исто важи и за остале јахаће обвезнике.

Општинска власт одговорна је за тачно вршење одредаба прописаних у овој и предњој 2. тач. те да нико не изостане од пријаве војној и пореској власти, који не би имао прописну стоку и комору на лицу, или у одређеном року не би набавио.

Коњ и прибор коњаника — резервисте, не могу се продати за приватне и државне дугове.

4. Кад се нареди мобилизација или скуп и вежбање дотичне јединице војске, нико не сме своју стоку отуђити, што вреди и за време мобилисаног стања и вежбе.

5. Остала стока и комора која се на овим прегледима нађе способна за војну службу, а према тач. 5. под В. под I, не буде узета и распоређена за војску, уписаће се само укупно и водити по списковима као допунска комора.

Притежаоци допунске стоке и коморе и ако су дужни доводити је и слати на прегледе војне по тач. 1., овог пододељка нису дужни у свему придржавати се тач. 2. Они дакле могу своју стоку по вољи отуђивати, но ако после три месеца не набаве другу, и у опште не намеравају је више држати, дужни су о томе извести своју општинску власт, а ова војну, те да се из спискова избришу.

6. На послетку на ове смотре, доводиће се приплодне кобиле по тач. 5. под б. под II, и пошто и оне подлеже ослобођењу од приреза по опредељењима под Б. под II, то и на њиховим сопственицима леже дужности тач. 2. под III.

7. Дужности обвезника и лица догде прописане имају се тачно испуњавати. Ко противно поступи или на ма који начин избегне да овој својој дужности одговори, или то покуша, ка-

зниће се од стране команданта дотичне дивизијске области са 100—300 динара, а у поновном случају са 500—1.000 динара у корист ремонтског фонда.

Овако ће се казнити за свако небрежење и неправилност у овој дужности и општински председници, порески управници и полицијске власти.

Ближе одредбе за извршење ових законских одредаба, прописале министар војни.

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ

О нарочитим војним потребама

Члан 73.

Земљишта за логоре, стрелишта и вежба-лишта као и потребне штале и зграде за смештај и обуку људи, јахаћих коња и остале стоке, возова; школе, штабови, слагалишта и друге установе према формацији, добављаће се, о народном трошку, за војску у опште.

Овом давању подлеже све пореске главе, црквена и манастирска имања, акцијонарска предузећа и новчани заводи. Оно је сразмерно, по имућности, према порези, но не сме да буде на једну годину веће од 6⁰/₀ непосредне годишње порезе. Разрез за овај циљ наређује министар финансија по одобрењу народне скупштине; 1⁰/₀ од овог приреза иде на грађење нових жељезница.

Но добровољни прирез, за ове грађевине у опште: округа, срезова или општина, одобраваће се решењима Министарског Савета, а неће подлежати разматрању Државног Савета. Прикупљање ових одобрених приреза, наређује министар војни непосредно.

Војне грађевине, из приреза 6⁰/₀ могу се подизати или лицитацијом јавном или кратком, или писменом (оферталном), или путем погодбе, или у режији, како то буде нашао министар војни да је боље и по војне интересе корисније. Правила за подизање и оправке војних грађевина у опште, прописале се Краљевом уредбом.

Планови војних грађевина, не морају се подносити грађевинском савету на разматрање и одобрење. У место тога министар ће војни образовати стручну војну комисију, која ће планове и предрачунае прегледати.

Министар војни може ступити у погодбе са новчаним и другим подобним заводима у земљи и на страни, као и са појединим домаћим или страним капиталистима, и по предходном одобрењу Министарског Савета, њима уступи грађење ових грађевина, гарантујући им исплату уговорених сума приходима, који ће се за овај циљ добијати од законом одређенога приреза 5⁰/₀.

ОДЕЉАК ПЕТИ

О старешинама

Члан 74.

За народну војску постоје, осим кадровских дејствителних официра и резервни официри и подофицири. Официрска старешинска места у старијим позивима народне војске: за пуковске и више команде, за њихове штабове, заузимају дејствителни официри, а официрска старешинска места, за батаљоне, ескадроне, поједине специјалне засебне команде и делове санитета, пионера и т. д. заузимају официри

дејствителни и резервни и старешине народне војске, с потребним бројем подофицира кадра.

Чиновни резервних официра иду по поступности, као и у кадру и под истим условима, но само до чина мајора закључно, изузимајући дејствителне више официре, који би се, у редовним приликама, предвиђеним овим законом превели за резервне више официре, као и оне, које овај закон затече у чину резервног вишег официра.

Чиновни резервних подофицира иду по поступности и са роком као и у кадру, сем ђака који ће се унапређивати према одредбама овог закона.

Чин резервног официра, даје Краљ, на предлог војног министра, а чиновне подофицирске, дотични команданти према Краљевој уредби.

Резервни официри, који су државни чиновници, служе без обзира на године старости у оном позиву где се одреде, а остали служе у позивима по годинама старости, али се могу употребити на службе и у млађим позивима, ако на то пристану у миру, а у рату ако то потреба захте.

Члан 75.

Да ко постане резервни потпоручник, мора да положи прописни испит за тај чин и треба да је одслужио у кадру прописани рок службе; да је у чину наредника провео најмање годину дана и да је доброг владања, доликујућег занимања и ревностан у служби.

Од овога се изузимају сви учитељи народних школа и професори који до сада нису служили у војсци и који ће о распусту одслужити три месеца на практичној служби у трупи

провести један месец дана на теоријском зимском курсу и следеће године бити позвани на тромесечну практичну летњу службу о распусту. За све ово време добиће капларски чин по свршетку првог практичног вежбања, поднареднички по свршетку теоријског зимског курса, нареднички по положеном испиту предступање на други практичан летњи течај, а по свршетку овога течаја могу бити произведени у чин резервног потпоручника, ако се у свима курсевима и на испитима буду одликовали ревношћу, истрајношћу и имали задовољавајуће успехе. За време ових течаја министар просвете и црквених послова обвезан је одобрити учитељима потребно одсуство од дужности.

Члан 76.

Резервни официри, који су на вежбању и на служби у опште, имају за то време систематичну плату као дејствителни официри, ако иначе никакву плату немају. Но ако имају, или су чиновници али са мањом годишњом платом него што има дејствителни официр истога чина, добијају, за време вежбања, додаток својој плати до систематичне плате чина кога имају.*

Резервни официри примаће дневницу и плату и од дана поласка од куће на вежбање, па до доласка у команду и по свршеноме вежбању од дана одласка, па до своје куће, све по пропису за дејствителне официре.

Сем тога, резервни официри који на служби морају имати коње, добијају за време службе

[*) Законодавно тумачење овога става:

»Да се ова одредба односи и на државне неуказне службенике, на пензионере, као и на службенике самоуправних тела — округа, срезова и општина. (Сл. вој. лист стр. 467. 14. X. 1912.)

фураж и додатак на ове, као и дејствителни официри. Тако исто резервни официри добијају као и дејствителни дневницу и подвознину, кад су у саставу своје команде, као и подвоз у натури за долазак у команду и повратак, ако таквих подвоза држава има.

Члан 77.

Резервни официри имају засебну стручну ранглисту.

Они су, у заједничким односима, са дејствителним официрима истих чинова рангом млађи од ових ако у дејствителној служби нису у том чину били старији рангом.

Члан 78.

Резервни официри губе чин на исти начин као и дејствителни официри.

Резервни се официр може разрешити службе резервног официра због недоликујућег занимања или рђавог владања у униформи.

Резервни официр који да оставку на чин и ова му се уважи, подлежи служењу у резерви и народној војсци без призрења на чин који је имао.

Резервни официри који су изгубили чин, подлеже служењу у резерви и народној војсци, према њиховим годинама, без призрења на чин који су имали.

Члан 79.

За спрему, резервних официра, подофицира и старешина народне војске постоје курсеви, чије уређење прописује Краљ на предлог војног министра.

Члан 80.

Докле се старешинска официрска места у II и III позиву народне војске не поуне резервним официрима, она ће се попуњавати старешинама из средине саме команде а првенствено од лица:

1. Која су служила у I позиву народне војске, као подофицири;

2. Која су, бар за II позив народне војске, са успехом свршили течај подофицирске школе за народну војску.

У недостатку наведених постављаће се, иначе интеллигентна и способна лица, која су служила у кадру или су иначе подобна (професори, адвокати, виђени људи из народа ит.д.), којима ће се одредити звања нарочитим Краљевим указом ако буду на положају команданата батаљона ит.д.

Осим горњег, при избору за ова војна старешинска места, треба имати у виду што већу интеллигентност и војничку употребљивост, владање и достојно занимање, што ће министар војни нарочитим правилима прописати.

Члан 81.

На подофицирска места у II и III позиву народне војске долазе лица:

1. Која су била подофицири у ранијем позиву народне војске;

2. Која су свршила течај (курс) за подофицирска звања у народној војсци;

3. У недостатку предњих и друга способна лица, која су служила у кадру.

Члан 82.

Звања у народној војсци за II и III позив јесу: десетар, двајесник, наредник, водник, ађу-

тант, командир чете, ескадрона, батерије, командант батаљона и т. д.

Лица подофицирских звања, постављају и разрешавају у народној војсци, надлежни трупни команданти и команданти пуковских округа, а остале постављају старешине сходно уредби о надлежности, положајима и т. д.

Члан 83.

На звања административна, која су, по закону о војној администрацији, рачуно-полагачког реда, уписиваће се обвезници из сродне струке у грађанству и они, који одговарају положајима војно административних чиновника, а у недостатку таквих употребитиће се други који би били подобни.

ОДЕЉАК ШЕСТИ

О вежбању у опште и о служби позива

Члан 84.

Кадрови позива вежбају се по својим прописима.

Резервни официри могу се сваке године позивати на вежбање до шест недеља дана.

Резервисте првога позива и обвезници осталих позива и последње одбране вежбаће се о свом трошку сваке године у недељне, празничне и нерадне дане, а и у оно доба, кад су слаби пољски радови. Које ће се класе резервиста и колико вежбати, одредиће се писменим одобрењем Краљевим на предлог министра војног.

Баџи ислуженици и све наставно особље позиваће се на вежбу за време школског одмора ако нарочита прека потреба не налаже друкше.

Осим вежбања у недељне, празничне и т. д. дане, сазиваће се ради вежбања и о свом трошку резервисте I-ог позива до десет дана по батаљонским збориштима; а на пуковским до двадесет дана, но о државном трошку, за што се сваке године тражи ванредни кредит.

Издржавање при вежбању здружених одреда и о великим маневрима, такође пада на терет државе.

И обвезници осталих позива могу се на батаљонска вежбалишта о њиховом трошку позивати и вежбати до десет дана, а на тај исти начин на пуковским збориштима вежбати до пет дана. Но о државном трошку могу се позивати на маневре и до петнајест дана.

Обвезници последње одбране вежбају се о свом трошку само у недељне, празничне и т. д. дане, но сем тога на четним збориштима могу се на горњи начин вежбати највише до пет дана.

На четна и батаљонска зборишта, доносиће одређена комора храну и остале потребе из дотичних општина у натури, а на пуковским храниће II и III позив држава и трошак сразмерно разрезати на обвезнике и од општина по списку наплаћиваће пуковске окружне команде непосредно. За сиромашне обвезнике плаћаће сразмерним прирезом цела њихова општина.

Сем овога, а да би се подмладак могао спремити у војним дужностима, уводе се за све ђаке обвезно војничка вежбања кроз све школе почевши од III разреда основне па кроз све разреде до свршетка велике школе или друге какве подобне стручне школе.

У којим ће се границама и како ово вежбање вршити, прописуће се уредбом, по прет-

ходном споразуму министра војног са министром просвете. То вежбање са ђацима вршиће у основним школама учитељи, у гимназијама, реалкама и богословији они наставници, који су резервни официри; а у учитељској и великој школи они официри, које, у недостатку резервних, одреди министар војни.

Исто тако министар војни има право надзора над радом и уређењем свију стрељачких и гимнастичких дружина у земљи.

ОДЕЉАК СЕДМИ

О сазиву позива на вежбање и службу

Члан 85.

Војска се мора сазивати на вежбање сваке године.

За обична вежбања сазива се по одредбама чл. 84.

Кад ће и колико велики маневри трајати, као и које ће се јединице вежбати наређује Краљ указом, а на прелог војног министра.

Мања вежбања до закључо чета као и скупове и друге службе може наређивати војни министар или овластити команданте дивизијских области.

Кад прека потреба захте, да се и преко одређене размере за вежбања обвезници свију позива опет сазову, могу се на служби, задржати докле потреба траје, и за то време хране се о трошку државном, ако остану дуже од три дана.

Резервисте и обвезнике свију позива народне војске позива на скупове или у опште на какву војну службу, војна власт и то или

непосредно, или преко управних власти. Сви су такви војници, као и они обвезници који само стоку или комору дају, дужни да се тачно одазову овом позиву и за најкраће време стигну на одређена зборишта или места. Сви они, од дана саопштења или објаве па за 48 сати после распуста, подлеже под војну дисциплину и војно судство за све војне иступе и преступе.

Ко од обвезника, не дође на вежбање на време или никако, па свој изостанак не оправда, казниће се у тежим приликама за непослушност иначе дисциплински.

Кад се војници позивају преко управних власти, ове су дужне одмах извршити добивена наређења, али ако у томе покажу нехат и тачно не изврше добивена наређења, одговараће војним властима, које за кривице овог рода могу казнити одговорна лица, до ранга среских начелника закључно, и то команданти дивизијских области дисциплински: чиновнике новчано до једномесечне плате, а остале који нису државни чиновници, новчано од 100—300 динара, или затвором до 30 дана, и ова се казна одмах извршује. Новчана казна иде у приход ремотског фонда.

Војници народне војске који живе стално ван отаџбине, дужни су јављати се српском посланику или консулу у земљи у којој привремено живе, а овај ће прописне спискове слати министарству војном, сваке године у јануару месецу. Но и преко године увек, кад промене место сталног становања, дужни су то одмах доставити. Они се у мирно доба неће позивати на вежбања и смотре, али при огласу мобилизације, морају доћи у своје команде, а ко то не учини, сматраће се и казнити као војни бегунац.

Да би општинске власти знале, где су обвезници њихове општине, у времену кад се на скупове позивају, дужан је сваки обвезник јавити својој општинској власти, кад из свог места одлази, куда иде, ако ће одсуствовати дуже од три месеца, или ван отаџбине на два месеца. Ако би пак, обвезници, променули место свог борављења, дужни су и то јавити својој општини или непосредно, или преко општинске власти где су.

Да би обвезници били осигурани за одржавање свога здравља и живота потребно је да при доласку у своју трупу сваки од обвезника у опште доноси за себе кад се нареди мобилизација: по једне сукнене чакшире кроја панталонског, по један грудњак, два пара чарапа и два пара добрих опанака с кајишима, место ранца торбу вунену или кострутну са упртама прописнога кроја и у њој суве хране за толико дана колико се нареди, а сем тога и сву потребну преобуку и ситнице за личну спремину по пропису министра војног; који је дужан да се о смотрама у миру уверава о извршењу ове одредбе.

Кад предстоје већа војна вежбања, смотре, спрема за мобилизацију или мобилизација, тада војне власти могу сваком обвезнику забранити удаљавање из места његовог сталног становања.

Члан 86.

Војницима, који смрћу задругара остану инокосни са неспособном нејачи у задрузи, па било да су већ на служби у кадру или се регрутују, министар војни може скратити рок службе или их и ослободити.

Члан 87.

Завршно наређење

Одредбе односно унапређивања у први официрски чин не вреде за све оне подофицире, који се сада у војсци затеку и у њој остану ради унапређења.

Нове одредбе за санитетске официре ступају одмах у живот. Према томе они санитетски капетани, који су унапређени у тај чин, по одредбама досадањег закона, не подлеже обвези служења у капетанским чиновима једанајест година, али за то губе додатак на струку.

Они пак санитетски поручници, који су по одредбама досадањег закона прескочени само зато, што су млађи од њих раније стекли право на унапређење, добиће при унапређењу у капетански чин ранг испред оних, који су их прескочили и тај однос старешинства има да се одржи и при даљем унапређивању, сем случајева ако би за поједине од њих постојали нарочито други узроци због којих не могу бити унапређени.

Свештеници и заставници, који су се затекли у војсци задржавају стечена права у чину у коме су.

Досадањи административни чиновници, контролне гране, превешће се у интендантску или благајничку грану, према спремности и потреби, у класе према плати, — Краљевим указом на предлог министра војног.

Члан 88.

Закон овај ступа у живот од дана кад га Краљ потпише и обнародује се у »Српским Новинама«.

Препоручујемо Нашем Министру Војном да овај Закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

ФЋ№ 2948

31. марта 1904. године
Београд.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,
Д-р Мих. С. Полићевић с. р.*

ПЕТАР с. р.

*Председник
Министарског Савета,
Ђенерал,
С. Грујић с. р.*

*Министар Иностраних Дела,
Ник. П. Пашић с. р.*

*Министар Војни,
Ђенерал,
Р. Путник с. р.*

*Министар Финансија,
Д-р Лаз. Пачу с. р.*

*Министар
Унутрашњих Дела,
Стој. М. Протић с. р.*

*Министар Грађевина,
Влад. Тодоровић с. р.*

*Министар
Просвете и Цркв. Послова,
Љуб. М. Давидовић с. р.*

*Министар
Народне Привреде,
Д-р Свет. Радовановић с. р.*

*Министар Правде,
Д-р Мих. С. Полићевић с. р.*

*Иш. д.
35753*